

DOSYA/DERLEME**MADENCİLİK HUKUK(SUZLUĞ)U***Arif Ali CANGI****Giriş**

1990'lı yılların başından itibaren ilk olarak Bergama-Ovacık'ta gündeme gelen siyanür liçi yöntemiyle altın madeni işletmeciliği, ülkemizde özelde altın madenciliğinin, genelde madenciliğin daha çok tartışılmasına yol açtı. En çok tartışılan da madenciliğin yarattığı çevresel riskler oldu, buna karşı da toprağını, havasını, suyunu, kısaca yaşama hakkını korumak için toplumsal hareketler oluştu. Bergama Köylüleri, Kışladağ Altın Madenine karşı İnay Köylüleri, İzmir-Bergama, Eşme, Sivrihisar, Havran/Küçükdere Elele Hareketi, Beyaz Adımlar Hareketi, Artvin'liler, Munzur'lular, Kaz Dağlarını Koruma Grupları, Ege Çevre ve Kültür Platformu (EGEÇEP) vb. ekolojik hareketler konunun kamuoyunun gündeminde kalmasını sağladı.

Bergama Köylülerinin topraklarına, sularına, havalarına, yaşamlarına sahip çıkmaları eylemleri, hiç şiddete başvurmadan, barışçıl yönüyle ülkede ve ülke dışında olumlanan toplumsal bir hareket halini aldı. Türkiye'de çevre hareketinin odak noktası Bergama, baş aktörleri de Bergama Köylüleri olmuştu. Hareket özgün eylemleri ile kamuoyunun dikkatini çekmeyi başarmıştı. Bilim insanları, hareketin yapısını inceliyor, altın madeni işletmesinin

yaratacağı risklere ilişkin kapsamlı çalışmalar yapıyorlardı. Artık "her yer Bergama, herkes Bergama"lıydı".

Bergama Köylülerinin bu haklı hareketi, ülkenin her bölgesinden ve çikarsız yaklaşan her kesiminden, hatta yurtdışından büyük destek aldı. Ardından Bergamalıları haklı bulan mahkeme kararları verildi. Bergama Hareketi aynı zamanda madencilik hukukunda da önemli değişikliklere yol açtı. Yazının konusunu madencilik hukukunda yaşanan bu değişiklikler oluşturacak.

Talanın Hukuku

Dünyanın pek çok yerinde ve bu arada ülkemizde sermayenin serbest dolaşımını sağlamak, ekonomik faaliyetleri kamunun koyduğu kuralların sınırlayıcı etkisinden kurtarmak amacıyla yasal düzenlemelerin azaltılması veya ortadan kaldırılması için çabalıyor, buna Deregülasyon diyor. Yani serbestleştiriliyor, kuralsızlaştırılıyor. Küreselleşen şirketler artık çıkarını korumak için, Meclislerden rahatlıkla istedikleri yasaları çıkartıyorlar. Madencilik alanındaki gelişmeler buna çok uygun bir örnektir.

Bergama-Ovacık Altın Madeni sürecinde oluşan toplumsal tepki ve alınan mahkeme kararları üzerine, yerin altındaki altından çok büyük kazanç elde etmek isteyen çok uluslu altın şirketler de boş durmadılar.

*Avukat

Çevreyi koruyan yasal düzenlemeleri beğenmediler, "bu yasalarla Türkiye'de madencilik yapılmaz, yabancı sermaye gelmez" yaygarasını kopardılar. İstekleri doğrultusunda, "5177 Sayılı, Maden Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun" 2004 yılı 5 Haziran günü yani Dünya Çevre Günü'nde yürürlüğe girdi. Yaşam savunucuları, yasa tasarısının Meclis'in gündemine gelmesinden başlayarak "bu yasa değişiklikleri yaşamı korumaz, yer altı kaynaklarının talanına yol açar" diye haykırdılar.

Yasanın hazırlık aşamasında, Newmont'un yöneticilerinden Gordon Nixon, "...Maden Yasası'nın Ankara'daki Newmont yetkilileri ile eşgüdüm içerisinde hazırlandığını..." söylemişti (Bilgiç, 2004). Yine yasanın yürürlüğe girmesinden önce Eldorado Gold Şirketi temsilcilerinin de içinde bulunduğu 20 işadama, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ı ziyaret etmiş, Başbakan'dan destek istemişlerdi, Başbakan da işadamlarına "...Maden Kanunu Meclis'te, yabancı yatırımın önünü açan yasa da çıkarıldı sorunlarınız çözülecek..." demişti (Radikal, 2003).

Böylesine sözler ve güvencelerle adeta çok uluslu şirketler tarafından hazırlanan yasa değişikliği ile Maden Yasası ile birlikte toplam on bir yasada önemli değişiklikler yapıldı. Yasa değişikliklerinin tek hedefi "madenciliğin (madencilerin) önündeki engelleri kaldırmak"tı, Değişiklikle; orman alanları, milli parklar, özel koruma bölgeleri, ağaçlandırma alanları, tabiat alanları, özel koruma bölgeleri, doğal ve kültürel sit alanları, tarım alanları, meralar, sulak alanlar, kıyıları, karasuları, kentlerin imar alanları, turizm bölgeleri, su havzaları madencilik faaliyetine açıldı. Madencilik faaliyetlerinin çevresel etki değerlendirme (ÇED) ve gayrisihhi müessese izin süreçlerinin Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirleneceği düzenlendi. "Numune alımı, sondaj, yarma, galeri ve kuyu açma" gibi önemli çevresel etkileri olabilecek maden arama faaliyetleri ÇED kapsamı dışına çıkartıldı, arama izinleri ile toplam rezervin % 10'unun işletilmesine ve satışına izin verilebilmesinin önü açıldı, rezerv miktarının belirlenmesinde madenci şirketin beyanını esas alınacağı, Altın Madencilerinden, "ruhsat sahibi

tarafından beyan edilen" ocak başı satış fiyatı tutarının yalnızca %2'sinin devlet hakkı olarak alınacağı düzenlendi, ağaçlandırma ve erozyon kontrolü için tahsis edilen sahada petrol ve madencilik faaliyeti yapılmakta ise bu alanlar faaliyetin bitimine kadar, ormansız alan olarak kabul edileceği kabul edildi. Yasa değişikliği bir bütün olarak değerlendirildiğinde; madencilik adı altında hiçbir çevre koruma kaygısı taşıyor, çevre koruma alanında elde edilen pek çok toplumsal ve hukuksal kazanımı da yok sayıyordu.

Yasa değişikliğine dayanılarak Bakanlar Kurulu tarafından çıkartılan Madencilik Faaliyetleri İzin Yönetmeliği ile madencilere yasayı da aşan kolaylıklar sağlandı. Bunun yanı sıra pek çok yönetmelik de yeni yasaya göre değiştirildi.

Adeta yeni tür bir hukuk yaratıldı. Yaratılan hukuk, çevreyi koruma(ma) hukuku, talanın hukuku niteliğini aldı. Yapılan yasa değişiklikleri bir politikanın ürünüydü, bu politikanın çevre sağlığı ve canlı yaşamının sürmesini sağlama kaygısı yoktu, tek amaç, küreselleşen kapitalizme kar alanı yaratmaktı.

Anayasa Mahkemesi İptal etti, Danıştay durdurdu.

Yasanın iptali için Anayasa Mahkemesi'nde, yönetmeliklerin iptali için de Danıştay'da davalar açıldı. Anayasa Mahkemesi, davanın açılmasından dört buçuk yıl sonra, 5177 Sayılı yasa ile değiştirilen Maden Yasası'nın 7/1. maddesini Anayasaya aykırı buldu (Resmi Gazete, 2009) Anayasa mahkemesi ayrıca "maden, petrol ve jeotermal kaynakları arama faaliyetlerini ÇED kapsamı dışına çıkartan" Çevre Yasası'nın 10.maddesinin üçüncü fıkrasını da Anayasaya aykırı bularak iptal etti.

Anayasa Mahkemesi, iptal kararının bir yıl sonra yürürlüğe girmesine karar vermişti ancak, Danıştay anayasaya aykırılığına karar verilen yasaya dayanılarak çıkartılan Madencilik Faaliyetleri İzin Yönetmeliğinin yürütmesini durdurdu. Yürütmeyi durdurma kararı; "çevre üzerinde geri dönüşü mümkün olmayan tahribatlara yol açması olasılığı"na dayanmaktaydı. Danıştay Kararı gerekçesinde; "...Anayasa Mahkemesi'nin kararı karşısında,

yönetmelik yasal dayanağını yitirmiştir. Anayasa'nın 153. maddesine göre Anayasa Mahkemesi kararları yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlar. Anayasa Mahkemesi kararının Resmi Gazetede yayımlanmasının bir yıl sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiş olması, yönetmeliği hukuka uygun hale getirmez. Çünkü, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen Maden Yasası'nın 7. maddesinin ilk fıkrasında sayılan "alanlarda yapılacak maden arama ve işletme faaliyetlerinin neden olabileceği zararlar ve bu alanların geri kazanılmasının olanaksızlaşması, Anayasa'nın bu alanlara ilişkin özel düzenlemeleri ile Anayasa'nın 90. maddesine göre onaylanmış çevrenin korunmasına ilişkin uluslararası anlaşmaların ihlali anlamına gelecektir...." denmekteydi (EGEÇEP, 2008).

Madenciler bastırdı, Anayasa Mahkemesi, Danıştay kararlarını etkisiz hale getiren yönetmelik değişikliği yapıldı

Anayasa Mahkemesi ve Danıştay kararından sonra, anayasaya aykırı yasaya dayanılarak verilen madencilik izinlerinin hepsi tartışılmaya başlandı ve orman alanlarındaki madencilik izinleri Orman Genel Müdürlüğü'nce durduruldu. Bu gelişme madencilerin adeta kazan kaldırmalarına yol açtı. Bunun üzerine bir kez daha maden lobisinin isteğini karşılayacak yönetmelik değişikliği yapıldı.

Türkiye Madenciler Derneği Başkanı İsmet Kasapoğlu, (6 Temmuz 2009) "...İptal edilen bu yönetmelik T.C. Başbakanlık'ın yönetmeliğidir. Başbakanlık yeni bir yönetmelik ile bu durumu hemen düzeltebilir. Maden işkolunun sonbahardaki yasa değişikliğini beklemeye dayanma gücü yoktur..."dedi (ÇMO, 2009). 19 Ağustos 2009 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan yönetmelik değişikliği ile Madencilik Faaliyetleri İzin Yönetmeliği'ne eklenen geçici 4. madde ile "Orman sayılan alanlarda madencilik faaliyetlerine ilişkin yeni bir düzenleme yapıncaya kadar orman, muhafaza ormanı ve ağaçlandırma alanlarında madenlerin aranması ve işletilmesi ile ilgili faaliyetlerde alınması gereken izinlerde 22/3/2007 tarihli ve 26470 sayılı

Resmi Gazetede yayımlanan Orman Sayılan Alanlarda Verilecek İzinler Hakkında Yönetmelik hükümleri uygulanır." düzenlemesi getirildi (Resmi Gazete, 2009).

Bunun anlamı açıkça hukukun ve ormanların madencilerin çıkarına feda edilmesiydi, bir kez daha hukuk güvenliği ortadan kaldırılmış, yaşam alanları korumasız bırakılmıştı. Bu yönetmelik değişikliği de dava konusu yapıldı. Danıştay bu kez "yapılan değişiklik yargı kararlarını bertaraf etme amacına yönelik olduğu sonucuna varılmıştır" gerekçesiyle yürütmeyi durdurma kararı verdi (EGEÇEP, 2009).

Yeni yasa, eskisini aratacak gibi

Bugünlerde, oluşan yasal boşluğu doldurmak için hummalı bir çalışma var. Madencilik sektöründe tartışılan ve iletilen istekler doğrultusunda Enerji Ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı- Maden İşleri Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan yasa taslağı tamamlanmış durumda. Taslak, hükümet tasarısı haline gelip meclisten yasa olarak çıkarsa, çevre sağlığı ve canlı yaşamı daha da korumasız kalacak.

Taslak metnin getirdiklerini anlatmak için birkaç çarpıcı düzenlemesini buraya aktarıyorum;

"Bilimsel ve teknik değerlendirmelere göre çevresel etkileri, alınacak önlemlerle giderilebilecek düzeydeki madencilik faaliyetleri kısıtlanamaz.

Bu Kanun kapsamında orman, muhafaza ormanı ve ağaçlandırma alanlarında yapılacak maden arama ve işletme faaliyetleri ile bu faaliyetler için zorunlu ve ruhsat süresine bağlı olarak yapılan altyapı tesisi ve tesislerine, faaliyet sonrasında çevre ile uyumlu hale getirilmek şartıyla orman idaresince izin verilir

İşletme ruhsatı verildikten sonra, alanının diğer kanunlara göre izne tabi alan haline gelmesi durumunda müktesep haklar korunarak faaliyetler sürdürülür.

İmar planı bulunmayan alanlarda yapılan veya yapılacak olan madencilik faaliyetleri ile bu faaliyetlere bağlı geçici tesisler ve bunların

müştemilatı için imar planı yapılmaz. Bu alanların daha sonra yapılacak çevre düzeni planları ve imar planlarında gösterilmesi zorunludur.

İmarsız alanlarda yürütülen madencilik faaliyetleri için gerekli olan geçici tesisler ve bunların müştemilatı, inşaat ve yapı kullanma iznine tabi değildir.

Diğer kanunlara göre izin alınması gerekli alanlar ilan edilmeden önce Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nün görüşü alınır.

Maden üretim faaliyetleri ve/veya bu faaliyetlere dayalı ruhsat sahasındaki tesisler için işyeri açma ve çalışma ruhsatları Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nce verilir.

Yeni düzenleme ile madencilik gibi çevre sağlığı ve canlı yaşamını riske atabilecek nitelikteki birinci sınıf gayrisihhi müesseselere izin verme yetkisi yerel yönetimlerden, merkezi yönetimin bir genel müdürlüğüne devredilmekte, imar planları ve koruma önlemlerine ilişkin düzenlemelerde maden ruhsatlarına dokunulmazlık ve öncelik tanınmaktadır.

Her şey onların işlerini kolaylaştırmak için Küreselleşen kapitalist sistemin çıkarı için kuralsızlaştırma uygulamalarından birisi de işletmeciler şirketlerin işlerini kolaylaştırılmasıdır. Madencilik alanında bunun pek çok örneği vardır. Nasıl kolaylaştırıcılık yapıldığını daha iyi atabilmek Efemçukuru Altın Madeni için yapılmaya çalışılan acele kamulaştırma olayını aktarmakta yarar görüyorum.

Efemçukuru'nda acele kamulaştırma girişimi

İzmir'in yaklaşık % 40 suyunu sağlayan Tahtalı Barajı Havzası sınırında yakın gelecekte 300 bin kişiye su sağlamak için yapılması planlan Çamlı Barajı'nın su toplama havzası içinde bulunan Efemçukuru'nda Eldorado Gold (Tüprağ A.Ş.) tarafından altın madeni işletilmeye çalışılıyor. Altın Madenini işletecek olan Tüprağ (Eldorado Gold) şirketinin en önemli savunması "Çamlı Barajı'nın yapılmayacağı"ydı. Altıncı şirketin bu savunmalarının ardından DSİ,

Çamlı Barajını aniden yatırım programından çıkardı. Barajı, İzmir Büyükşehir Belediyesi yapmaya kalktı, bu kez de Çevre ve Orman Bakanlığı ÇED olumlu belgesi vermedi.

Çok ilginç ve ibret verici bir politika ile karşı karşıyayız. Bir taraftan ülkemizin havasını, suyunu, toprağını, ormanlarını, kıyılarını, biyolojik zenginliklerini mahveden projelere gözü kapalı ÇED Olumlu Belgesi veren Çevre ve Orman Bakanlığı, diğer taraftan Türkiye'nin üçüncü büyük kentinin stratejik önemi olan içme suyu havzasında ağır riskli maden/kimya işletmesinin önünü açmak amacıyla Çamlı Barajı Projesine "hayır" demektedir. Kesinlikle kamu yararına ve çevre koruma temel ilkelerine aykırı, halkın değil şirketin yararını amaçlayan bir yaklaşımdır.

Ardından 3 Ocak 2008 tarihli Resmi Gazeteden, Bakanlar Kurulu'nun 2007/12974 sayılı kararı ile İzmir'in su havzası olan Menderes İlçesi'nin Efemçukuru Köyü sınırları içindeki Altın Madeni sahası içinde yer alan toplam 35 parsel Tüprağ Metal Madencilik A.Ş. (ELDORADO GOLD) yararına acele kamulaştırılmasına karar verildi.

Kararda, Kamulaştırma Yasası'nın 27. maddesine dayanılmış, Yasa "...Milli Müdafaa Mükellefiyeti Kanununun uygulanmasında yurt savunması ihtiyacına veya aceleliğine Bakanlar Kurulunca karar alınacak hallerde veya özel kanunlarla öngörülen olağanüstü durumlarda gerekli olan taşınmaz malların kamulaştırılmasında kıymet takdiri dışındaki işlemler sonradan tamamlanmak üzere ilgili idarenin istemi ile mahkemece yedi gün içinde o taşınmaz malın tespit edilecek değeri, idare tarafından mal sahibi adına yapılacak davetiye ve ilanda belirtilen bankaya yatırılarak o taşınmaz mala el konulabilir...." diyor.

Bakanlar Kurulu kararının neresinden tutsanız, elinizde kalıyor;

Efemçukuru yöresini yaşanmaz hale getirecek, içme suyu havzasını kirletecek, İzmir'i susuz bırakacak Eldorado Gold (Tüprağ Metal Madencilik A.Ş.)'un Efemçukuru Altın Madeni'ni işletmesi "yurt savunması" mıdır?

Kamulaştırma, kamu yararına mülkiyet hakkının sınırlandırılmasıdır. Bu nedenle Anayasada ve Kamulaştırma Yasası'nda "devlet ve kamu tüzel kişileri, kamu yararının gerektirdiği hallerde kamulaştırmaya yetkili kılınmışlardır". Kamu yararı olmadan kamulaştırma yapılamaz. Kamu yararı denen şey; kamu hizmetlerinin gerektirdiği tesislerin kurulması ve düzenli bir şekilde yürütülmesi yoluyla elde dilecek toplumun genel yararlarıdır. Bakanlar Kurulu'nun acele kamulaştırmasının nedeni Tüprağ'ın altın madenini işletmesidir. Yani özel bir şirketin çıkarına köylülerin toprakları ellerinden alınıyor. Hedeflenen yarar, kamunun mu, yoksa altın şirketinin mi?

Yargılamada, Danıştay 6. Dairesi'nin "Yürütmeyi Durdurma İsteminin Reddi" kararına yapılan itiraz sonucunda Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu tarafından itirazlar yerinde bulunmuş, acele kamulaştırma kararının yürütmesinin durdurulmasına karar verilmişti, ancak yargılamasını tamamlan Danıştay 6. Dairesi esastan yine davayı reddetti. Kararlar temyiz edildi, Efemçukuru Köylüleri Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun kararını bekliyor.

Bu arada, kamulaştırılmasına karar verilen arazilere acele el konulması için Menderes Asliye Hukuk Mahkemesi'ne dava açıldı bile. Kısa sürede Danıştay'dan yürütmeyi durdurma kararı çıkmazsa, arazilere ek konulacak ve şirkete teslim edilecek. Daha sonra kamulaştırma kararı iptal edilmesinin de hiçbir anlamı kalmayacak, Efemçukuru Köylüleri, Altıncı şirketin eline geçen ve bağları bozulan arazileri artık ne yapsın? (Akdemir, 2009).

Ne Yapmalı?

Yaşar Kemal, "İnsanoğlu doğanın bir parçasıdır. Ve insanoğlu yabancılaşan bir yaratıktır. Elbette insan soyu değişecek, doğa ile birlikte değişecek. Fakat insan doğadan kopar, doğa ile ilişkisini keserse, insanla da ilişkisi kesilir, hastalanır. Doğa insanlardan elini çektiğinde, doğa ile birlikte dostluk duygusu da, sevinç duygusu da, sevgi duygusu da, merhamet duygusu da insanlardan elini çeker" diyor (Radikal, 2009).

Peki, bu yabancılaşmanın önüne nasıl geçeceğiz? Uluslararası sözleşmeler, anayasa, yasa hükümleri güvence yaratmaması karşısında ne yapmalı? Hakkın asıl sahiplerinin sahneye çıkma vakti geldi. Bir yanda, daha fazla kar elde etmek için doğal kaynakları, yaşama alanlarını kirletenler, talan edenler, diğer yanda önceliğine yaşamın sürekliliğini alan, kirlenmenin, tüketmenin önüne geçmeye çabalayanlar. Talancılar dünyanın her yerinde var, şimdi ulus ötesi şirketlerle ahtapot gibi dünyayı sarmış durumdadır. Bunların karşısında dünyanın her yerinde ve ülkemizde yaşam alanlarının korunması hareketleri hızla yayılıyor. Toprağını, suyunu, havasını, yaşamını korumak amacıyla yerinde örgütlenen toplumsal hareketler yeni yeni umutla yaratıyor. Bu gün artık sorun olan her yerde irili ufaklı dayanışma örgütlerini görebiliyoruz. Sorunu yaşayanlar, sorunun kaynağını sorgulamaya başlıyorlar. Yeni bir kültür oluşuyor, yardımlaşarak, dayanışarak, yaşamı savunma kültürü.

Toplumsal hareketler yeter mi? Halk yığınlarının oluşturduğu çevre hareketlerinin istemlerinin siyasal düzlemde ele alınmaması, sorunların çözümünü sağlayama yetmiyor. Sorunlarının çığ gibi büyüdüğü göz önüne alındığında, çözümün ertelenmesi, yaşamın riske atılması anlamını taşıyor.

Sorunların daha da büyümeden çözümü için pek çok ezberimizi bozmalıyız gerekiyor. Mutlaka yaşam alanlarını koruyan yeni politikalar geliştirilmelidir. Örneğin; "paran kadar kirletmen serbest" sonucunu doğuran "kirleten öder" yerine, "kirletmenin önlenmesi" politikaları üretilmelidir. Kirletmenin ve doğal dengeyi bozmanın bahanesi halini almış olan "Sürdürülebilir Kalkınma" yerine, "yaşamın sürdürülebilirliği" ilkeleri belirlenmelidir. Yalnızca insanın değil, "tüm canlıların doğayla ekolojik uyum içinde yaşama haklarının olduğu" kabul edilmelidir.

Çevre politikaları, çevre hukukunun şekillenmesini sağladığı gibi, var olan hukuk kurallarının uygulanması konusunda da belirleyici olmaktadır. Doğal ve kültürel değerlerin korunması, sağlıklı bir çevrenin yaratılabilmesi, canlı yaşamının korunması için yeni politikalar üretilmelidir. Doğru politikalar,

bu değerleri güvence altına alacak hukukun da güvencesi olacaktır.

Daha fazla kar amacından vazgeçilmeli, tüketim doğanın ürettiği seviyeye indirilmelidir. Kapitalist Pazar Ekonomisi ile bu olası değildir. Ekolojik kriz, eski politikalara çevrenin korunması adı altında bir yama yapılması ile çözülecek boyutun çok üzerindedir. Şimdiye kadar bilinen ve uygulanan politikalar yeni koşullara göre yeniden düzenlenmelidir. Küresel düşünüp, yerel hareket etmeli, doğayla uyum içinde bir yaşamın kurallarını oluşturacak Ekolojik Hukuku yaratacak yeni politikalar geliştirilmelidir.

Bu kapsamda öncelikle; biz Hukukçulara var olan hukukun yaşamı koruyacak yorumunu sağlamak, siz değerli Hekim dostlarımıza da halk sağlığını koruyacak çalışmalarını sürdürmek görevi düşüyor. "Yaşamın sürmesinin hukuksal güvencelerini yaratacak mücadeleler içinde yer almak" ve "canlı yaşamını koruyacak politikaların oluşturulmasına katılmak" ise tarihsel bir görev olarak hepimizin önünde duruyor. Dünyanın geleceği, canlı yaşamının sürmesini için bunu yapmak zorundayız.

Öncelikle canlı yaşamının korunduğu, sağlıklı bir çevre, yaşanılabilir bir ülke, yaşanılabilir bir dünya özlemiyle.

Kaynaklar

Akdemir, Ö. (2009). Evrensel, 10 Kasım 2009. http://www.evrensel.net/haber.php?haber_id=60724 Ulaşım Tarihi: 22.1.2010

Bilgiç, T. (2004). Evrensel, 17 Mart 2004 <http://www.evrensel.net/04/03/17/ekonomi.html#1> Ulaşım Tarihi: 21.1.2010

ÇMO. (2009). <http://www.cmo.org.tr/index.php/haberler/basn-acklamalar/1609-maden-zin-yoenetmelii> Ulaşım Tarihi: 22.1.2010

EGEÇEP. (2008). (<http://www.egecep.org.tr/Admin/photos/urunpdf/633806947104843750.pdf>) Ulaşım Tarihi: 22.1.2010

EGEÇEP, (2009) <http://www.egecep.org.tr/Admin/photos/urunpdf/633978741494530000.PDF> Ulaşım Tarihi: 22.1.2010

Radikal. (2003). <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=77929> Ulaşım Tarihi: 21.1.2010

Radikal. (2009). <http://213.243.28.155/Radikal.aspx?aType=RadikalHaberDetay&Date=&ArticleID=958064> 25.1.2010

Resmi Gazete. (2009). (<http://rega.basbakanlik.gov.tr/eskiler/2009/06/20090611-16.htm>). Ulaşım Tarihi: 21.1.2010

Resmi Gazete. (2009). (<http://rega.basbakanlik.gov.tr/main.aspx?home=http://rega.basbakanlik.gov.tr/eskiler/2009/08/20090819.htm&main=http://rega.basbakanlik.gov.tr/eskiler/2009/08/20090819.htm>) Ulaşım Tarihi: 21.1.2010